

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Ross Welford
The 1,000 Year Old Boy

Translated under licence from HarperCollins *Publishers* Ltd.
Text copyright © Ross Welford 2018.

Cover design © HarperCollinsPublishers
Cover Illustration © Tom Clohosy Cole

© 2023, za srpski jezik Odiseja

Ros Velford

HILJADUGODIŠNJI

DEČAK

Prevela sa engleskog
Jovana Kuzmanović

ODISEJA
Beograd, 2023.

Prvi deo

Alfi

Da li biste želeli da živite zauvek? Nažalost, to vam ne bih preporučio. Ja sam se navikao na večno detinjstvo i znam koliko je to posebno. Ali sad mi je dosta svega. Hoću da odrastem kao i vi.

Ovo je moja priča. Zovem se Alve Ejnarson. Imam hiljadu godina. Zapravo, verovatno i više.

Prijatelji smo? Ako jesmo, možete me zvati i Alfi. Alfi Mank.

Prvo poglavlje

Saut Šilds, 1014. godine

Mama i ja smo sedeli na niskoj steni i gledali prema ušću reke. Dim iz našeg sela uzdizao se s druge strane, lebdeo ka nebu i mešao se s oblacima.

Tu reku sada svi zovu Tajn. Onomad smo to izgovarali kao „Tin”, ali to je zapravo samo bila opšta reč za reku.

Sedeli smo, a mama je plakala i besno psovala. Jasno smo čuli krike s druge obale. Zadah dima od zapaljene drvene utvrde dopirao je do nas. Ljudi – mahom naše komšije – okupili su se na drugoj obali, ali splavar Dag se neće vratiti po njih. Više ne. Samo bi i on poginuo. Pobegao je od nas mucajući reči izvinjenja čim je splav dotakao obalu.

Na brdu iznad okupljenih na obali pojavili su se ljudi koji su stigli brodovima. Zastali su – nadmeno i bez trunke straha – a potom isukali mačeve i sekire i krenuli ka svom plenu. Video sam očajne ljude kako skaču u vodu pokušavajući da pobegnu. Neće stići daleko: jedan manji brod čekao je nasred reke da ih presretne.

Oborio sam glavu i zabio lice u mamin šal, ali ona ga je povukla da bi obrisala oči. Glas joj je drhtao od gneva.

„Sey, Alve. Sey!” Tako smo onda govorili. Sada taj jezik nazivamo „staronordijskim” ili bar nekim njegovim dijalektom. Tada ga nismo nikako zvali. To što je rekla

značilo je: „Gledaj! Gledaj šta nam rade ti ljudi koji su došli brodovima sa severa.”

Ali ja nisam mogao da gledam. Ustao sam i neko vreme hodao kao kroz maglu, međutim i dalje sam mogao da čujem zvuke ubijanja i nanjušim dim. Bio sam očajan što sam živ. Iza mene, mama je vukla mala drvena kolica natovarena stvarima koje smo uspjeli da strpamo na Dagovu skelu.

Moja mačka Bifa hodala je pored nas. Povremeno je zamicala u travu pokraj staze jurcajući za nekim mišem ili skakavcem. To bi me obično nasmejalo, ali sada sam se osećao prazno, kao da me je neko rasporio.

Posle nekoliko kilometara, mama i ja smo pronašli pećinu u dubokom, dobro zaklonjenom zalivu. Sunce je bilo dovoljno jako da starim komadom stakla koji je nekad pripadao tati, zakrivljenim, uglačanim kristalom za fokusiranje sunčeve svetlosti u tanak zrak, upalimo vatru. Plašio sam se da će nas napadači pratiti, ali me je mama razuverila. I bila je u pravu. Uspeli smo da im pobegnemo.

Tri dana kasnije, videli smo kako njihovi brodovi ponovo plove rekom ka moru i tada sam napravio najveću grešku u svom životu. Grešku koju ću uspeti da ispravim tek za hiljadu godina.

Drugo poglavlje

Ako želite da me pitate zašto sam to uradio, samo napred. Ne smeta mi. I sâm sam sebi postavio to pitanje nebrojeno puta. Još uvek ne znam tačan odgovor.

Mogu da vam kažem samo da sam bio mlad i veoma, *veoma* uplašen. Želeo sam nešto da uradim – bilo šta – što bi mi pomoglo da se osetim jačim i omogućilo da pomognem mami i zaštitim nas .

Tako sam postao *nikadmrtav*, baš kao i mama.

Sve je počelo veoma davno, a kad kažem davno, mislim bukvalno na drevna vremena. A desilo se sledeće.

Moj otac je imao pet malih staklenih kugli koje smo nazivali *živperle*.

Perle života.

Bile su nešto najvrednije što smo imali. Mama kaže da su možda i najdragocenija stvar na svetu svih vremena.

Ljudi su ubijali pokušavajući da dođu do njih. Tata je poginuo braneći ih. Zato nikad nikome nismo rekli da ih imamo.

Ostale su samo tri. Jedna za mamu i dve za mene kad budem malo stariji.

Sve sam to znao. Mama mi je nebrojeno puta rekla: „Alfi, sačekaj da porasteš. Moraš da budeš strpljiv.”

Ali, ja nisam mogao da čekam.

Treće večeri u pećini, dok je mama tražila vodu za piće, otvorio sam malu glinenu posudu i izvadio jednu živperlu. Iako su bili veoma stari, stakleni klikeri sijali su na prigušenoj svetlosti koja je dopirala spolja kroz sumrak, a kad sam jedan od njih prineo vatri, gusta tečnost u unutrašnjosti blistala je kao ćilibar.

Bifa je sedela na jednom kamenu s druge strane vatre, a njene žute oči blistale su kao staklene kugle. Da li je znala šta planiram? Mjauknula je, a potom tiho zarežala, baš kao da pokušava nešto da mi kaže. Bifa je često delovala kao da sve zna i sve razume.

Seo sam na pod, izvadio metalni nožić koji je nekad pripadao tati, s oštricom uglavljenom u drvenu dršku, i prineo ga vatri. Pogledao sam ka ulazu u pećinu da bih se uverio da sam potpuno sâm, i potom zadržao dah.

Kad sam dvaput prevukao vrelom oštricom preko nadlaktice, pokuljala je krv. Napravio sam dva brza reza, ista kao mamini ožiljci. Baš kao i ožiljci koje je tata imao. Nisam znao da li broj rezova pravi neku razliku; verovatno ne. Jednostavno se tako radilo.

Nije me bolelo dok nisam prstima raširio rane. Zagrizao sam živperlu i staklo je puklo. Žućkasti sirup je curio, baš kao i krv iz mojih posekotina. Prikupio sam ga vrhovima prstiju i utrljao u rane. To sam ponavljao više puta sve dok ga nisam potrošio. Peklo je kao sveža kopriva u proleće.

Ono što se desilo posle toga bilo je slučajnost. Sve sam to provrteo u mislima hiljadu puta, baš kao kad ljudi danas premotavaju video-kasete. Da li sam mogao da uradim nešto drugačije?

Ne znam.

Mislim da je Bifa samo bila radoznala. Nije mogla da *zna* – međutim, kao što sam vam već rekao, ona je bila veoma pametna mačka. Iznenada je ponovo tiho zarežala, a onda je skočila preko niske vatre i bacila se na mene. I dalje sam držao nož u ruci i, bez razmišljanja, instinktivno sam ga podigao. Bio je to odbrambeni refleks. Secnuo sam je po prednjoj šapi, ali nije ni mjauknula. Kad je pala na zemlju, trgnuo sam se i krajičkom tunike oborio još jednu živperlu sa niskog ravnog kamena. Izgubio sam ravnotežu i nagazio je golim stopalom. Staklo je puklo.

Užasnut sam je posmatrao nekoliko sekundi.

Kao da nije bilo dovoljno što nisam poslušao mamina naređenja. Sad sam protraćio još jednu dragocenu živperlu.

Gusta tamnožuta tečnost curila je po kamenu. Misleći samo da ne sme tek tako da propadne, zgrabio sam Bifu za opuštenu kožu na vratu i utrljao joj tečnost u posečenu šapicu.

(Godinama sam ponavljao mami da to nije bio nestašluk. Samo nisam želeo da perla propadne.)

Uvio sam ruku dugačkom trakom čiste tkanine i onda povezao i Bifinu nogu. Delovala je kao da joj to nimalo ne smeta. Olizala je brkove, zevnula i sklupčala se. Ugledao sam maminu siluetu kako se ocrtava naspram modrog neba u sumrak. Vraćala se u pećinu s kofom vode, a ja sam mislio da ću umreti od stida.

Ponekad se i dalje tako osećam.

Do tog trenutka video sam jedanaest zima.

Ostaću jedanaestogodišnjak više od hiljadu godina.

Treće poglavlje

Sve se to desilo veoma davno.

Pokušavao sam i ranije da ispričam svoju priču, ali sam brzo shvatao da ljudi ne žele da je čuju. Morao sam da preskačem ključne detalje, poput živperli, pa su uglavnom svi mislili da ih zafrkavam (u najboljem slučaju) ili da sam opasno lud (u najgorem).

Zato sam uglavnom držao jezik za zubima.

Ponekad se pitam da li bi reakcije ljudi bile drugačije da *izgledam* staro? To jest, kad bih bio izborni, pogrbljen i ćelav, s drhtavim glasom, ogromnih ušiju išaranih venama i u odeći koja mi odavno više ne pristaje. Onda se bar ne bi ni trudili da me zafrkavaju, zar ne? Odmah bi pretpostavili da sam od starosti poludeo.

„Siroti stari Alfi”, rekli bi. „Opet je danas buncao nešto o vikinзима.”

„Nije valjda? Uhhh. Juče je pričao o Čarlsu Dikensu. Kaže da ga je upoznao!”

„Stvarno? Jadničak. Srećom pa je sasvim bezazlen. Potpuno je prolupao, ali je bezopasan.”

Međutim, ja uopšte ne delujem matoro. Izgledam kao dečak od jedanaest godina.

U trenutku kad sam prestao da rastem, vikinzi su manje-više završili sa osvajanjem severoistočnog dela

Engleske. Mama i ja smo bežali od Škota. Proći će još pedeset i više godina dok i jug zemlje ne bude osvojen, 1066. godine, kad se pojave Normani (koji su zapravo bili vikinzi koji govore francuski, ako mene pitate, ali nije da je to sad važno).

A ako vas i to zanima, ja *jesam* upoznao Čarlsa Dikensa, ali se to dogodilo mnogo godina kasnije.

Eto, vidite? Ni vi mi ne verujete? Pa dobro, ne mogu da vas krivim, budući da sam ja poslednji preostali *nikad-mrtav* na Zemlji. A sada, kad ni mame više nema, živeti zauvek nije baš zabavno.

Ako mi ni vi ne verujete, kakve su šanse da ubedim Ejdana Linklejtera i Roksi Minto da govorim istinu? Potrebna mi je njihova pomoć da skinem sa sebe kletvu beskrajnog života.

Ako mi *oni* ne poveruju, onda sam, kako se to ovih dana kaže – propao.

Ejdan

Verovatno bi za početak trebalo da vam ispričam zašto sam tako nervozan. Da to skinemo s dnevnog reda. A onda možete da čujete i kako sam upoznao Alfija i zašto mi se život zbog toga zauvek promenio.

Četvrto poglavlje

Vitli Bej, moderno doba

Za početak, preselili smo se. Već to je samo po sebi dovoljno loše. Ali – pazite sad:

1. Kuća je bila manja. *Mnogo* manja, jedva da je imala zadnje dvorište – tek mali ograđeni prostor, premali da bi mogao da se igra fudbal. Mama me je podsetila (više puta) da imam sreće što živim u kući koja uopšte ima dvorište, a svaki put kad bi mi ona to rekla, osećao sam grižu savesti i bilo mi je krivo što sam išta i pominjao, jer dobro znam zašto smo se preselili. Moj drugar Mo, koji živi u stanu, ranije je dolazio do naše stare kuće jer on nema dvorište, ali sada to više nema svrhe, zar ne?

2. Ako nam neko dođe, moraću da delim sobu s Libi, koja je prava gnjavatorka. Ima sedam godina i voli da gleda crtani „Moj mali poni”.

3. Injigo Delombra, vršnjak iz moje škole, sada živi u našoj staroj kući. Mislim da je čak dobio i svoju nekadašnju *sobu*. Namigne mi svaki put kad ga vidim, kao da hoće da mi kaže: „Koji si ti luzer!”

Barem nisam morao da menjam školu, ali kako stoje stvari sa Spaćem i Moom, bolje da jesam.

Imam još jedan problem: mama i tata se stalno svađaju. Zapravo, oduvek su se svađali – to jest, oni kažu „raspravljali” – ali su u poslednje vreme sve glasniji, mada sumnjam da oni to primećuju. Problem je uvek u parama – stalno novac, novac i samo novac. Ne znam detalje. Načuo sam samo kako pričaju o nekakvoj „lošoj investiciji”, a mama kaže da je tata za sve kriv. Mama sada radi u telefonskoj centrali i mrzi taj posao. Pre neko veće, zatekao sam Libi na vrhu stepenica kako ih prisluškuje.

Upitala me je: „Ejdane, hoće li se razvesti?”

Morao sam da je razuverim. „Nikako! Nema šanse.” Brada joj je drhtala, ali nije zaplakala. Ili barem nije preda mnom, što je bilo dobro, jer onda verovatno ni ja ne bih uspeo da se suzdržim.

E sad, kad smo *to* izneli na sto...

Budite iskreni. Da vam neki klinac koga ste tek upoznali kaže da ima hiljadu godina, kako biste reagovali?

Sigurno biste se nasmejali i rekli: „Da, da, sigurno”.

Možda biste ga ignorisali..... Znae već – ne treba provocirati ludake i tako to.

Pretpostavljam da biste mogli i da ga zavitlavate: „Jeste, jeste, a ja sam kraljica od Sabe.”

Dobro, smišljanje šala mi nije baš jača strana, ali shvatate šta želim da kažem.

Dakle, kad mi je Alfi rekao: „Ejdane, ja sam stariji od hiljadu godina”, jasno vam je da mu nisam poverovao.

A onda sam ipak morao, jer je ma koliko neverovatna, njegova izjava bila istinita.

Međutim, da bi sve to imalo smisla, moram malo da premotam priču unazad.

Peto poglavlje

Mama, tata, Libi i ja uselili smo se u novu kuću početkom uskršnjeg raspusta i sve smo raspakovali za tri dana. Moj iks-boks je nastradao pri selidbi. Pitao sam mamu mogu li da dobijem novi, ali se ona samo tiho i tužno nasmejala. Pretpostavio sam da to znači da ne mogu. Rekla je da imamo „druge prioritete”, pa sam se postideo što sam je uopšte pitao.

Ostatak raspusta pružao se preda mnom.

„Pozovi drugare, pa siđite do plaže”, ponavljala je mama svakih pet minuta.

Problem je bio u tome što je Spač otišao u Napulj s bakom i dekom iz Italije, kao i svakog Uskrsa, a što je još gore, poveo je Moa. A mene nije.

Pravio sam se da nisam povređen kad su me obavestili da idu, ali sam lagao. Kad sam pričao mami o tome, pokušala je da me uteši: „Pa dobro, svakako ne bismo mogli da priuštimo avionsku kartu za tebe, tako da nema neke štete.” Ali nije poenta u tome, zar ne? Mislim da je Spaču bilo malo neprijatno. Rekao je da u kući njegovih bake i deke nema dovoljno mesta za sve nas, ali video sam slike i znao sam da je ta kuća ogromna. A ne bi nimalo smetalo ni da spavam na podu. Malo je nedostajalo da mu to i kažem, ali drago mi je što nisam.

„Poslednji ekser u kovčegu”, što bi tata rekao, bila je poseta tetke Alis i teče Džaspera. Tetka Alis je bila okej, ali Džasper? Bože sačuvaj.

Znam da ni tata nije bio srećan, jer sam ga čuo kako se jada mami: „Zaboga, zar ne mogu da odsednu u hotelu? Nije da imamo viška prostora.”

„Bene, pa to je moja sestra.”

Tata je samo cokatao i prevrtao očima.

Tako su u jutro četvrtog dana praznika tetka Alis i Džasper stigli kod nas. Morao sam da pređem u Libinu sobu i da spavam na dušek u naduvavanje. Ona je otišla u izviđački kamp na nekoliko dana, tako da nisam *stvarno* delio sobu s njom, ali svejedno...

Svi smo sedeli u kuhinji, među kutijama koje je ostavila firma za selidbe. Tata nije radio, pa je bio kod kuće. Skuvao je čaj i raspitivao se o Džasperovom brodiću (očigledno je to bila „bezbedna tema”). Mama je kritikovala bluzu tetke Alis. Tetka Alis je bila dosta starija od mame, a Džasper dosta mlađi od tetke Alis, mada je – zahvaljujući bradi – izgledao starije od obe, ako to uopšte ima ikakvog smisla.

Tetka Alis mi je rekla kako sam mnogo porastao, a jedina druga prilika kad mi se neko obratio bila je kad me je Džasper upitao:

„A ti, sinko? Da li jedeš dovoljno sveže hrane? Izgledaš kao duh!” A onda se osmehnuo pokazujući dugačke bele zube, kao da to ne misli stvarno, ali sam ja vrlo dobro znao da se ne šali.

Tetka Alis se umešala: „Neee, Džaspere, pa on sjajno izgleda!” – a mama je blago iznervirano dodala:

„Sve je u redu, Džaspere. Zar ne, Ej dane?”

Energično sam klimao glavom, kao da ću tim pokretom dokazati teći da sam – da pozajmim jednu od njegovih uobičajenih fraza – „jak kao konj”.

Promrmljao je jedno „hmmm”, pa dodao: „Morski vazduh. Stari dobri *ventum maris*. Sinko, to tebi treba!” A onda je glasno srknuo čaj (crni, bez šećera).

Džasper je voleo tako da priča. Koliko sam mogao da primetim, nije imao nikakav određeni regionalni akcenat, a ni strani naglasak. Ponekad je pomalo zvučao kao Amerikanac, a nekad i kao da je iz Australije, pogotovo kad podigne intonaciju na kraju rečenice kao da postavlja pitanje. Nekad ga je bilo teško razumeti. Bio je rođen u Rumuniji i imao je uzane tamne oči – gotovo crne – i stalno je nosio zatamnjene naočare, a živio je u mnogo različitih zemalja.

Jednom sam ga pitao odakle je. „Ja sam nomad”, odgovorio je i ogolio zube. Među nama, veoma me je plašio.

Popio sam mleko i čuo kako Džasper kroz bradu mrmlja nešto o „premijeru”, pa sam shvatio da je vreme da nestanem. Kad god neko pomene vladu, razgovor može da postane samo gori, bar što se mene tiče.

„Idem malo napolje”, rekao sam, a Džasper je promrmljao nešto što je zvučalo kao odobravanje.